

Kapitola 2.

Faraóni ve válce

Na úrodných březích řeky Nil se zformovala civilizace, kterou dnes nazýváme starověký Egypt, a měla svůj dlouhý historický vývoj. Její armády, které musely neustále čelit vpádům cizích nájezdníků a okupačních mocností, také prodělaly změny ve výzbroji i v organizaci. Pro větší přehlednost se bude Kapitola 2. zabývat pouze třemi historickými obdobími:

- **Stará říše** (2700 – 2180 př. n. l.)
- **Střední říše** (2064 – 1797 př. n. l.)
- **Nová říše** (1543 – 1080 př. n. l.)

Mladší dějiny Egypta se již úzce protínají s jinými historickými tématy (Asýrie, Perská říše a tažení Alexandra Velikého), a proto budou podrobně popsány v konkrétních kapitolách.

Pochopitelně je nemožné přesně určit, kdy vznikla **Stará říše**, protože se nedochoval dostatek věrohodných pramenů. Pravděpodobně se z primitivních kmenových společenství (nejvýznamnější byl asi kmen Naqada) začala postupně formovat rozvinutá civilizace. Ale zatímco v Mezopotámii vznikla řada malých států, které se teprve v mladších obdobích krvavě sjednocovaly v jedno impérium, na březích Nilu nejspíše nejdříve vznikly dva rozsáhlé státní útvary – **Horní** a **Dolní Egypt**.

Oba okolo roku 3000 př. n. l. vojensky sjednotil panovník (**faraón**) **Narmer**, což dokládá tzv. **Narmerova paleta**, na které je vladař vyobrazen s korunami Horního a Dolního Egypta. První doloženou metropolí sjednoceného Egypta se stal **Memfis**. Jeho syn **Aha** po svém nástupu na trůn pokračoval ve výbojích směrem na jih do **Núbie**, kde posunul hranice své říše až k prvnímu nilskému kataraktu. Další tažení vedli faraóni Staré říše směrem na západ proti libyjským kmenům.

Celá říše byla rozdělena na 42 menších správních jednotek (řecky **nomů**, egyptsky **sepatů**, dnes bychom je přirovnali ke **krajům**), přičemž Horní Egypt tvořilo 22 a Dolní Egypt byl rozdělen na 20. Někteří historikové se domnívají, že nomy představují původní městské státy, které byly sjednoceny prvními faraóny, ale je doloženo, že se jejich hranice v průběhu dějin měnily, a proto je uvedená teorie nepravděpodobná. V čele každého nomu stál monarcha jmenovaný přímo faraónem, který měl rozsáhlé pravomoci jako lokální vládce. Jediným jednotícím prvkem pro celé impérium na Nilu byla osoba panovníka a jeho centrální správní aparát. Po několika staletích se většině monarchů podařilo získat úřad dědičně pro své

potomky, čímž jen posílili svou autoritu a nezávislost území nomů. Oslabená centrální moc již nebyla schopna udržet všechny lokální vládcy pod svou kontrolou, a proto se Stará říše po roce 2200 př. n. l. rozpadla na jednotlivé nomy.

Během následujících zhruba sta let se na Nilu vytvořily dva státy – Dolní Egypt s hlavním městem Herákleopolí Magna a Horní Egypt s metropolí ve **Vesetu** (řecky **Thébách**). Před rokem 2050 př. n. l. se vládci na horním toku Nilu, faraónovi **Mentuhotepovi II.**, podařilo vojensky sjednotit oba státy a tím začalo období tzv. **Střední říše**. Egypťský stát procházel obdobím ekonomické prosperity, o čemž svědčí stavba systému **dvaceti pevností** (např. pevnost v Buhénu) na jižní hranici s Núbijci. V každém opevnění měla být dle dobových záznamů umístěna posádka až 3000 mužů. Několika tisícové vojsko již nemohlo fungovat na principu milice, která byla vždy svolávaná pouze v případě ohrožení říše. Faraón se nyní mohl zříct některých méně významných vojenských záležitostí a přenechat je profesionálním velitelům a důstojníkům, kteří se mohli starat o logistiku a také o malé lokální hrozby.

Po nástupu **13. dynastie** okolo roku 1800 př. n. l. začal Egypt pomalu upadat do krize, během které se některé nomy opět začaly osamostatňovat. Většina historiků ale klade konec Střední říše zhruba do roku 1650 př. n. l., kdy začaly semitské kmeny **Hyksósů** pomalu obsazovat nilskou deltu. I když neměli tak početnou armádu jako faraón, díky své technologické převaze na bojišti brzy dobyli téměř celý Dolní Egypt. Prvním nepřijemným překvapením byla sekera, u které se tulej nasazovala na topůrko, zatímco faraónovi muži přivazovali tulej na topůrko z boku. Hyksósové rovněž používali asi skládané luky s větším dostřelem než jednoduché luky Egypťanů. Asi nejničivější technologickou novinkou byly jejich válečné vozy. Na oslabenou říši zaútočili rovněž z jihu Núbijci a území ovládané faraóny se zmenšilo na město **Théby** a jeho nejbližší okolí. Vítězní Hyksósové si za svou metropoli zvolili **Hatueret** (řecky **Avaris**, pravděpodobně dnešní Tell el-Dabaa). Na dobytém území ale nechali původní systém správy, jelikož sami neuměli kontrolovat tak rozsáhlé území, a proto místní obyvatelé neprožili žádnou zásadní změnu stávajícího života. Pouze faraóna nahradili na nejvyšším stupni státního aparátu cizí nájezdníci.

Během následujících sta let se Egypťané naučili používat technologické novinky svých nepřátel a mohli zahájit boj za obnovení své říše. Nejdříve okolo roku 1550 př. n. l. definitivně porazili Núbijce a potom vyrazil faraón **Ahmose I.** se svou modernizovanou armádou na sever proti Hyksósům. Vyhnul se Mennoferu a dobyl Heliopoli a o tři měsíce později zaútočil a obsadil pevnost Tell el-Habua, čímž přerušil spojení mezi Avarisou a městy v Kanaánu a tím zabránil nepříteli v ústupu na poloostrov Sinaj. Poté zahájil obléhání

metropole protivníka, během kterého si jeho jednotky podrobily všechny přilehlé oblasti. Po dvou bitvách nedaleko městských hradeb Avaris padla a Hyksósové byli definitivně poraženi. Faraón se ale rozhodl obnovené impérium zajistit proti dalším vpádům cizích nájezdníků, a pravděpodobně vtáhl do jižního Kanaánu.

Jeho nástupci, **Thutmose I.** a **Thutmose II.**, si definitivně podmanili Núbijce a rozšířili území Egypta až k řece Eufrat a ovládli oblast dnešní Sýrie, kde jim místní vládcové přísahali věrnost. Ze všech nově dobytých území se stávaly tzv. **nárazníkové státy**, které měly chránit centrum Egypta před útoky sousedních mocností (Chetitů a později Asyřanů). Asi po roce 1480 př. n. l. se vlády nad celou říší chopila královna **Hatšepsut** jako spoluvladař ještě příliš mladého faraóna **Thutmose III.** I když impérium prožívalo dlouhé období míru a prosperity, mladý panovník se zaměřil na reorganizaci armády, se kterou provedl několik úspěšných lokálních tažení. Prozíravost faraónovy péče o své vojáky se ukázala již v roce **1457 př. n. l.**, kdy se po smrti královny stal Thutmose III. jediným vládcem celého Egypta. Syrští vládcové, které si podrobili jeho předkové, odmítli uznat nového panovníka a začali ve městě **Megidu** (též Megiddu) shromažďovat své bojovníky. Do čela rebelů se postavil vládce města Kadéše.

Faraón shromáždil své jednotky v pohraniční pevnosti Tjaru (řecky Sile), ale protože mu zvědové oznámili, že protivník bude mít početní převahu, musel vyhlásit odvodů a čekat na příchod nových rekrutů. Na základě dalších informací od svých špehů se Thutmose III. rozhodl pro zahájení ofenzívy a jeho dvacet tisíc vojáků se vydalo na pochod dlouhý asi 300 km do oblasti dnešní Sýrie. Během prvních deseti dnů vojsko urazilo zhruba 240 km, ale potom začaly vojákům docházet síly, a proto dorazili do cíle až po 3 týdnech. Egypťané zbudovali svůj tábor ve vnitrozemí dnešního státu Izrael a faraón se svými veliteli začali zvažovat vhodnou strategii. Mezi nimi a městem Megidem byl skalní masiv, který mohla armáda obejít severní cestou nebo jižní cestou. Třetí možnost byl postup úzkým průsmykem mezi horami, což byla sice nejkratší trasa, ale zároveň také nejméně bezpečná. Přes odpor svých důstojníků se Thutmose III. rozhodl pro pochod mezi horami a příští den jeho vojáci vyrazili na půldenní pochod po rozpálených skalách.

Panovník města Kadéš zatím shromáždil asi šestnáct tisíc vojáků, které rozmístil u jižní cesty a několik jednotek poslal i na sever. Průsmyk mezi horami nikdo nestřežil, protože povstalečtí velitelé ho pokládali za příliš nebezpečný pro armádu na pochodu. Zprávy zvědů, že Egypťané procházejí nejkratší prostřední cestou, vyvolaly paniku. Celý chaos ještě zhoršovala skutečnost, že vojsko rebelů tvořily kontingenty jednotlivých panovníků, přičemž někteří odmítali uznat vládce Kadéše za nejvyššího velitele a respektovat jeho rozkazy. Faraón a jeho armáda se do setmění přesunuli z průsmyku na pláň před městem Megidem

a čekali až do rána, než se na bojiště přesune protivník. Ráno odpočinutí Egypťané zaujali svá bojová postavení, zatímco povstalci vyčerpaní nočním pochodem se museli rychle zformovat. Thutmose III. nejdříve vyslal do útoku své elitní jednotky válečných vozů, které jezdily před první linií nepřítele a zasypávali vystrašené rebely sprškami šípů. Když se nepřátelské linie začaly pomalu rozpadat, vyrazila do útoku egyptská pěchota a naprosto rozbila nepřátelskou armádu. Přeživší povstalci se snažili zachránit za hradbami Megida, ale faraónovi vojáci je pronásledovali a po malých skupinách je pobíjeli. Potom ale začali egyptští vojáci okrádat padlé protivníky a městské posádce se podařilo zavřít včas brány. Thutmose III. sice musel město oblehnout, ale využil příležitosti a vydal se podrobit si některá centra vzbouřenců. Po sedmi měsících se posádka Megida vzdala a faraón se mohl vrátit do Vesetu, kde během oslav svého vítězství přijal přísahu věrnosti od všech poražených syrských panovníků, včetně vládce města Kadéše.

V následujících více než třiceti letech vedl Thutmose III. asi 17 dalších válečných tažení, díky kterým se stal jedním z vojensky nejúspěšnějších faraónů v dějinách Egypta. O žádné další válečné výpravě se nedochovaly tak podrobné záznamy jako o **bitvě u Megida**. Dalším prameny podrobně zmapovaným konfliktem je **bitva u Kadéše**, která se odehrála o necelých dvě stě let později.

Egyptští panovníci se od počátku nové říše snažili vytvořit v oblasti dnešní Sýrie a Palestiny nárazníkové pásmo proti ostatním mocnostem, ale ostatní soudobé velmoci měly podobné cíle, a proto se tyto malé státy závislé na svých mocných sousedech mohly stát příčinou dalšího válečného konfliktu. Na přelomu 14. a 13. století př. n. l. byla největším rivalem Egypta **Chetitská říše**. Vzájemný spor obou starověkých velmocí začal okolo roku 1320 př. n. l., kdy zemřel faraón **Tutanchamon**, který po sobě nezanechal žádného mužského dědice, ale pouze vdovu **Anchesenamón**. Panovnice se odmítla provdat za některého ze svých poddaných a požádala chetitského vládce **Šuppiliumaše I.**, aby ji umožnil sňatek s jedním ze svých synů, který by se tak stal novým faraónem Egypta a obě říše by se bez boje spojily v jednu. Chetitský panovník souhlasil a vyslal svého syna **Zannanzu** s početným doprovodem za vdovou po faraónovi. Během cesty byl ale princův průvod přepaden v oblasti dnešní Sýrie nespokojenými Egypťany, kteří nechtěli cizince na trůně. Pro Chetitskou říši stačil zmíněný incident jako důvod pro vyhlášení války.

Žádné ze starověkých mocností se ale nepodařilo dosáhnout rozhodujícího vítězství a celý konflikt se omezil na drobné střety v pohraničních oblastech. Na začátku 13. století př. n. l. usedl na egyptský trůn nový faraón, **Ramses II.**, který se rozhodl pro rychlé ukončení pohraničních šarvátek. Jeho cílem bylo dobýt malé pohraniční království Amurru, což byl

bývalý vazal Egypta, který se osamostatnil díky své blízkosti k hranicím říše Chetitů. Hlavním strategickým bodem v celém pohraničním státě bylo město **Kadéš**, opevněné sídlo na pahorku u řeky Orontes (dnes řeka Ásí), jehož kamenné hradby nedokázalo prorazit žádné soudobé beranidlo, a proto se faraón rozhodl pro jeho dobytí rychlým přesunem.

Ramses II. shromáždil armádu asi dvaceti tisíc pěších vojáků a dvou tisíc dvoumístných válečných vozů, kterou rozdělil na čtyři menší jednotky (někdy nazývané divize) po pěti tisících pěšácích a pěti stech vozech a pojmenoval je po egyptských bozích – **Amon**, **Ra** (též **Re**), **Ptah** a **Sutech**. Když se o připravovaném tažení dozvěděl chetitský panovník **Muvatalliš II.**, shromáždil rychle vlastní vojsko asi šestnácti až sedmnácti tisíc mužů a zhruba tři tisíce třímístných válečných vozů, vyrazil s ním směrem ke Kadéši, kterou obsadil, a čekal na příchod svých nepřátel. Egyptské jednotky se zatím rozdělily u města Biblos. Jednotka Sutech postupovala podél pobřeží, zatímco zbylá tři bojová uskupení pod velením samotného Ramsese II. měla zaútočit na město Kadéš z jihu a tím ho zcela obklíčit. Vojáci panovníkova uskupení během pochodu zajali několik (většinou se uvádí dva) místních beduínů a po výslechu s holemi se od nich dozvěděli, že Chetitě jsou stále na severu a rychlým pochodem by faraón mohl bez boje obsadit Kadéš.

Ramses II. zajatcům uvěřil a aniž by vyslal průzkumné jednotky, vyrazil se svou gardou přímo k městu. Za ním postupovala rychle sbalená jednotka Amon. Za ní postupovala jednotka Ra a nakonec Ptah. Celá faraónova armáda byla roztažena na zhruba sedmnácti kilometrech cesty, a proto do tábora, který nechal Ramses II. postavit pod hradbami Kadéše, postupně přicházely skupiny vojáků jednotky Amon. Brzy se na obzoru objevila jednotka Ra, ale právě v tuto chvíli se Muvatalliš II. rozhodl pro svůj překvapivý útok. Z ovocných sadů jižně od města se vynořila jednotka dvou tisíc chetitských válečných vozů a napadla pravé křídlo jednotky Ra. Naprosto zaskočení Egyptané byli rychle poraženi a rozprášeni. Přeživší osádky egyptských válečných vozů uprchly z bojiště a zbytky pěchoty za jednotkou Amon. Chetitě nyní zaútočili na faraónův tábor, ale jelikož se někteří vojáci začali věnovat rabování, prudkost jejich útoku se oslabila.

Ramses II. využil nepřátelské chyby a okamžitě shromáždil všechny přeživší jednotky a osobně se postavil do čela protiútoků. I když se bitva začala vyvíjet ve prospěch Egyptanů, chetitský panovník neposlal do útoku svoji pěchotu, která čekala v záloze a mohla dokončit zkázu faraónovy armády. Jeho váhání se brzy ukázalo jako osudné, protože na bojiště dorazila ze západu divize Sutech a egyptské jednotky získaly převahu. Nyní se Muvatalliš II. rozhodl vyslat posily, ale ne své pěší oddíly. Jednotka jednoho tisíce válečných vozů překročila řeku jižně od bojiště a chystala se podpořit své spolubojovníky. Když se Chetitě zformovali, vpadla

jim znenadání do zad poslední egyptská jednotka Ptah, čímž bitva skončila. Egypťané ovládli bojiště a jejich nepřátele se stáhli zpátky za zdi Kadéše. Navzdory vysokým ztrátám nechal Ramses II. popravít osádky válečných vozů jednotky Ra, které utekly z boje.

O přesném datování popsaných událostí dodnes historikové vedou spory. **Bitva u Kadéše** je datováno do 90., 80. a 70. let 13. století př. n. l., ale většina autorů neuvádí mladší datum než rok 1274 př. n. l. Ačkoliv skončilo střetnutí nerozhodně, jak Ramses II. tak Muvatalliš II. se prohlásili za vítěze a nechali ve svých říších budovat monumentální památníky svého válečného „úspěchu“. Starověká propaganda zajistila, že do dnešních dnů se dochovalo několik podrobných pramenů o popsané bitvě. Ramses II. poté uzavřel s Chetity první doloženou mírovou smlouvu v dějinách a oženil se s chetitskou princeznou.

Invaze „mořských národů“

Okolo roku 1200 př. n. l. musely Egyptská i Chetitská říše čelit útoku společného nepřítele – tzv. **mořských národů** – což byla skupina etnik, která ve 2. tisíciletí př. n. l. podnikala nájezdy na pobřeží východního Středomoří a na dobytých územích se usazovala (**násilná kolonizace**). Mezi mořské nájezdníky patřily kmeny Dóru, Etrusků, Frýgů, Lýků, Pelištějců, Thráků a pozdější obyvatelé ostrovů Sardinie a Sicílie. O způsobu boje mořských národů se nedochovaly žádné věrohodné prameny, a proto se historikové opět pokoušejí o přibližnou rekonstrukci na základě analogií s jinými etniky. Pravděpodobně využívali své lodě k dopravě vojáků a zásob. Na vhodném pobřeží vystoupili bojovníci z plavidel a zahájili boj muže proti muži. Nejspíš nepoužívali žádné bojové formace a jejich výzbroj tvořily luky, oštěpy, meče a štíty. Nepředpokládá se, že by běžně používali ochrannou zbroj, spíše ve výjimečných případech. Rovněž používali lehké dvoukolové válečné vozy a čtyřkolové vozy tažené volským spřežení, které sloužily k dopravě žen a dětí.

Nájezdy mořských národů způsobily rozpad Chetitské říše a také zánik mykénské civilizace. Samotný Egypt musel čelit jejich nájezdům již od roku 1200 př. n. l., ale armádám faraónů se vždy podařilo útočníky porazit a vytlačit zpátky za hranice. Prvním invaze, kterou údajně podporovali i Libyjci, je v pramenech doložena během vlády **Merenptaha** (1213 – 1203 př. n. l.). Panovník se chlubil na tzv. **Izraelské stéle**, že pobil šest tisíc nepřátel a zbytek zahnal na ústup.

Poslední doložená invaze mořských národů do Egypta je částečně zachycena na reliéfech zádušního chrámu **Ramsese III.** v Medínit Habu. Faraón se roku 1178 nebo 1175 př. n. l. nejdříve střetl s útočníky v pozemní bitvě u Džahy. Podle dochovaných pramenů nejdříve

egyptské válečné vozy zasypávaly nepřátelské linie svými šípy, čímž zlomily jejich vůli bojovat, a následný útok pěchoty obrátil válečníky mořských národů na ústup. I když je faraónovi vojáci pronásledovali, jejich protivníkům se přesto podařilo nastoupit zpátky do svých lodí a vyrazili po moři směrem do Egypta. Ramses III. si ale nebezpečí uvědomoval a nechal postavit flotilu primitivních plavidel, která se ukryla v nilské deltě a překvapila lodě mořských národů, když hledaly vhodné místo pro vylodění. V následném střetnutí stříleli egyptští lučištníci z palub vlastních plavidel i ze stanovišť na pobřeží. Porážka mořských národů byla tak drtivá, že se podle dochovaných pramenů již nikdy znovu nepokusili napadnout Egypt.

I když Ramses III. ochránil svou říši před vnějšími nepřáteli, pomalému rozkladu centrální moci již faraóni zabránit nedokázali. Po zhruba 100 letech vnitřních krizí se Egypt opět rozpadl na severní část, kde vládli slabí panovníci, a jižní stát pod nadvládou kněží boha Amona, kteří byli většinou i vysokými vojenskými důstojníky. Ačkoliv se někteří faraóni pokoušeli o posílení centrální moci, pravděpodobně již nepokládali vnitřní roztříštěnost své říše za negativní jev jako jejich předchůdci.

Okolo roku 700 př. n. l. se egyptští panovníci střetli v oblasti dnešní Palestiny se zájmy jiné starověké mocnosti – **Asyrské říše**. Roku 674 př. n. l. byla ještě vojska asyrského krále **Asarhaddona** odražena egyptskými jednotkami, ale o čtyři roky později již útoku podlehla. Dobyvatelé ale neměli v úmyslu okupovat obsazené území, a proto si vynutili na místních vládcih pouze přísahu věrnosti. Navzdory porážce odpor Egyptů proti asyrským vládcům nepřestal, a proto roku 667 př. n. l. vedl panovník **Aššurbanipal** další úspěšnou invazi do údolí Nilu, po které následovalo více než jedno desetiletí okupace. Nadvláda cizí mocnosti paradoxně způsobila sjednocení všech místních vládců do jednoho centralizovaného státu a faraón **Psamtik I.** (též **Psammetik I.**) mohl sestavit armádu, která vyhnala okolo roku 654 př. n. l. jednotky již upadající Asyrské říše.

Po necelém století ale byl Egypt roku 525 př. n. l. znovu dobyt další starověkou velmocí – **Perskou říší**. I když se nová satrapie neustále bouřila proti svým velkokrálům, Peršané si ji vždy nakonec znovu podrobili. Asi dvě stě let s drobnými přestávkami bojovali nespokojení Egyptů s armádami Peršanů až do roku 332 př. n. l., kdy bylo údolí Nilu obsazeno vojsky Alexandra Velikého, čímž se začala psát úplně nová kapitola egyptských dějin. Uvedené historické události budou podrobně popsány v následujícím textu.

Armády starověkého Egypta

Vojenské útvary starověkého Egypta prodělaly svůj vlastní historický vývoj. O armádách Staré a Střední říše si není možné vytvořit detailní představu pro nedostatek věrohodných pramenů. Vojenské jednotky Nové říše jsou již v soudobých dokumentech zachyceny mnohem podrobněji, a proto jim bude v následujících odstavcích věnováno mnohem více prostoru než jejich předchůdcům.

Faraónové **Staré říše** měli armádu složenou z několika desítek tisíc rekrutů, které doplňovali žoldáci naverbovaní mezi nubijskými kmeny. V období **Střední říše** byl vytvořen systém odvodů. Z každých sta mužů musel jeden povinně nastoupit vojenskou službu. Jak už bylo uvedeno dříve, existovali již profesionální důstojníci, kteří pravděpodobně veleli i úderným jednotkám těžké pěchoty. Hlavní síla egyptských vojsk vždy spočívala v počtech jejich vojáků – zatímco většina soudobých civilizací mohla postavit armády s několika tisíci válečníky, Egypt mohl rychle shromáždit až dvacet tisíc vojáků. Protože většina faraónů ale spoléhala na početní převahu svých jednotek, začala postupně technologicky zaostávat výzbroj jejich vojáků, což se ukázalo jako osudná chyba během invaze Hyksósů v 17. století př. n. l. I když protivník disponoval pouze malými vojenskými oddíly, jeho válečné vozy, kvalitnější sekery a luky mu zajistily vítězství nad egyptskými vojsky.

Armáda **Nové říše** si proto musela nejdříve osvojit uvedené moderní zbraně, a potom nejen vyhnala cizí útočníky z údolí Nilu, ale dokonce začala dobývat nová území. Kromě obvyklých směrů expanze na jih (do Núbie) a na západ (proti libyjským kmenům) překročily egyptské jednotky poloostrov Sinaj a začali obsazovat oblasti dnešní Sýrie a Palestiny. Pro dlouhodobá tažení za hranicemi říše potřebovali faraóni armádu profesionálů, kteří postupně vytvořili zvláštní společenskou kastu. Vojáci zaujímali v pomyslné pyramidě starověké egyptské společnosti třetí nejvýznamnější postavení. Nad nimi byli pouze státní úředníci a panovník se svou rodinou. Profesionální vojsko ale nemělo vždy tak výraznou početní převahu, a proto se v případě ohrožení využíval systém odvodů Střední říše, kdy opět jeden muž ze sta musel vstoupit do armády. Pokud hrozila invaze nepřátel přímo do údolí Nilu (např. všechny invaze mořských národů po roce 1200 př. n. l.), mohl být povolán do vojenské služby jeden muž z deseti. Všichni odvedenci prodělávali pod dozorem instruktorů intenzivní bojový výcvik.

Nejpočetnější složkou všech egyptských armád ve starověku byla **pěchota**. V armádách Staré a Střední říše byli pěšáci vyzbrojeni především kopím a pobočnou zbraní – dýkou, palcátem, nožem nebo srpovitým mečem, který se nazýval Khopéš, též Chopeš nebo Chrobi. Kromě kopiníků tvořili pěchotu také lučištníci s primitivními luky s krátkým dostřelem a malé

oddíly prakovníků a vrhačů oštěpů. Všichni pěší vojáci chodili bosí a nenosili žádnou zbroj ale pouze bederní roušky. Jako ochranu proti nepřátelským zbraním používali dřevěný nebo kožený štít, který později zakrýval celou postavu. Egyptská pěchota bojovala v sevřených bojových útvarech, ale nevytvářela přímo falangy jako Sumerové. Egyptská armáda zatím asi také nedisponovala válečnými vozy nebo válečnou flotilou. K dobývání opevněných sídel používali Egyptané žebříky a primitivní beranidla, ale většinou město pouze oblehli a čekali až se vzdá.

Pěší vojska Nové říše již disponovala různými technologickými novinkami. Objevily se malé jednotky těžké pěchoty **Nukhtu-aa**, které nosily koženou zbroj někdy doplněnou o kovové destičky nebo šupiny a bronzové přílby a dřevěné štíty. V boji vždy nejdříve zasypali nepřítele svými oštěpy a potom bojovali se srpovitými meči nebo sekerami. Lučištníci již byli vybaveni kompozitními luky, ale pořád nosili pouze bederní roušky. Na bitevním poli byli nasazováni v řadách a ve velkých počtech a svými salvami šípů spolu s válečnými vozy zasypávali pěchotu protivníka, čímž nepřátelské vojáky demoralizovali a donutili je tak k ústupu. Egyptská pěchota již byla rozdělena do menších bojových jednotek. Největší uskupení tvořilo asi 5000 mužů (někteří historikové jej nazývají **divizí**), které se dělilo na oddíly po 200 nebo 250 vojácích (někdy označované jako **pluky**) a nejmenší jednotka měla 50 ozbrojenců (historikové ji přirovnávají k dnešním **četám**).

Nově se objevily **lehké válečné** vozy, které sice Egyptané převzali od Hyksósů, ale postupně si je upravili podle vlastních požadavků. Jedinou nápravu přesunuli ze středu vozu dozadu, díky čemuž byl vůz stabilnější, rychlejší a mnohem obratnější. Jasanový nebo jilmový rám potáhli kůži nebo rákosem, aby snížili celkovou hmotnost, a pružná podlaha vozu z několika vrstev kůže nebo zvláštní tkaniny tlumila nárazy a zajišťovala posádce větší stabilitu během jízdy, což ocenili především lučištníci. Rovněž nahradili původní kola se čtyřmi paprsky šestipaprskovými, čímž zvýšili jejich pevnost a vozy tak mohly dosahovat vysokých rychlostí i v nerovném terénu. Nejdůležitější inovací byl ale kloubový spoj ve tvaru písmene U, ke kterému byla připojena tažná oj se dvěma koni a zajišťoval vojákům větší stabilitu. V nerovném terénu mohl válečný vůz dosahovat rychlosti asi 20 km/h a na rovině až 38 km/h, což dokázali moderní zkoušky s jeho přesnou replikou.

Osádku vozu tvořili tři muži – vozataj a lučištník, kteří se v něm dopravovali na bojiště, a běžec, který se nevezl ale běžel a své dva spolubojovníky chránil před nepřátelskou pěchotou a válečnými vozy. Vozataj byl vybaven štítem a šupinkovým brněním. Tažná zvířata měla rovněž látkovou nebo ve výjimečných případech i šupinkovou zbroj. Lučištník neměl zbroj a používal kompozitní luk s dostřelem zhruba asi 90 metrů. Běžec používal v boji

asi metr dlouhou Khopéš nebo dva metry dlouhé kopí. Na bitevním poli plnily vozy funkci mobilních základů lučištníků, které díky své rychlosti a skvělým manévrovacím schopnostem mohly podnikat i obchvatné manévry a napadat nepřátelské linie ze všech stran. Základní taktickou jednotku vozatajstva tvořilo 25 vozů (dnes některými historiky označovaná jako **švadrona**), které se spojovaly do větších uskupení o 50 až 150 válečných vozech (dnes bez konkrétního názvu).

Ačkoliv v první historicky doložené námořní bitvě porazil faraón Ramses III. mořské národy v deltě řeky Nilu, nedisponovala Nová říše nikdy flotilou vlastních válečných lodí. Egypťané pouze postavili zvětšené verze říčních člunů, které běžně používali pro dopravu po Nilu a použili je jako plovoucí palebná postavení pro lukostřelce. I když se ve 14. století př. n. l. již objevila plavidla pro plavbu na otevřeném moři, prameny se nezmiňují, že by je faraóni využívali během svých válečných tažení. Také není doloženo u žádné armády Nové říše používání mohutných beranidel nebo jiných komplikovaných obléhacích zařízení.